

In de reeks 'Schrijvers over hun lectuur' heeft *Het Vaderland* aan een aantal letterkundigen uit Nederland en Vlaanderen de volgende vragen voorgelegd:

- Bent u van mening dat de lectuur doorgaans aanleiding is tot het ontstaan van een schrijverschap?
- Wat was in uw geval de inspirerende ontdekking?
- Heeft (hebben) de schrijver(s) in kwestie zijn (hun) betekenis voor u behouden?

Was de vorige week het woord aan Johan Fabricius, thans wordt het antwoord op de gestelde vragen gegeven door

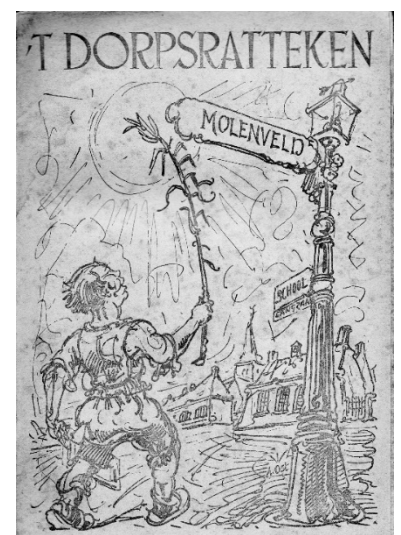
Ward Ruyslinck, over zijn lectuur

In: *Het Vaderland*, Weekjournaal, 3 februari 1962.

In *The Heart of the Matter* laat Green de vrouw van Scobie zeggen: 'Mevrouw Castle zegt dat ik romanschrijfster had moeten worden, met al die ervaring die ik in het leven heb opgedaan'. Dat is natuurlijk onzin en dat weet Green zelf ook. De ervaring alléén maakt van iemand geen romanschrijver. Net zomin als de lectuur alléén van iemand een romanschrijver zou maken. Wel geloof ik dat ervaring en lectuur tot die prikkelfactoren behoren, die iemand bewust maken van zijn primaire schrijfdrang, en ná die bewustwording ook verantwoordelijk zijn voor de ontbolstering, ontwikkeling en uiteindelijke oriëntering van het schrijverschap.

Wat naar mijn niet al te bescheiden mening hierop neerkomt, dat de drang om de werkelijkheid met behulp van de verbeelding en de emotionele of zintuigelijke ervaring te herscheppen tot een nieuw (beter, volmakter, verheffender, intenser, intiemer?) levensbeeld reeds lang vóór de eerste scheppende daad latent aanwezig is. De vraag waaruit, hoe en wanneer precies deze drang ontstaat is 'voer voor psychologen' en laat ik bijgevolg in het midden.

Onder de overige prikkelfactoren reken ik eveneens het sociaal milieu, de omgeving waarin men is opgegroeid en zelfs bepaalde gebeurtenissen die zich in dit milieu hebben voorgedaan. Een dergelijke vaststelling is bijna een gemeenplaats, maar men kan er moeilijk aan voorbijgaan. Iedereen weet dat iemands background, zijn opvoeding, vorming en jeugd zich weerspiegelen in zijn schriftuur en in niet onbelangrijke mate het karakter van deze schriftuur bepalen. Sedert Freud weet ook iedereen dat de kiem van het schrijverschap, zoals de kiem van zovele goede en slechte eigenschappen en allerhande complexen, in jeugdindrukken en -ervaringen verscholen zit. In dit opzicht ben ik beslist geen uitzondering. Eén welbepaalde gebeurtenis in mijn jeugd is naar mijn mening zelfs van doorslaggevende betekenis gebleken voor mijn bewustwording als *animal scribax*. Tussen mijn tiende en elfde jaar zag ik, tijdens de lange gezellige winteravonden, onder de hand van mijn vader een roman ontstaan. Mijn vader schreef zijn jeugdmemoires, zoiets als een pendant van *Boeffe* of *De Witte*.ⁱ Dit regionalistisch proza werd in eigen beheer uitgegeven onder de titel *'t Dorpsratteken* en hoewel het boek in de openbaarheid weinig weerklank vond, vond het des te meer weerklank in mijn eigen gemoed en verbeelding.ⁱⁱ Ik twijfel er niet aan, dat het voorbeeld van vader mijn eigen sluimerende schrijflust heeft gewekt. Nauwelijks een jaar later ging ik, met onbegrijpelijk veel ernst, inderdaad zelf gedichten en verhalen schrijven. Verschillende van die verhalen werden opgenomen in *Het Vlaamsche Land*, een dagblad waaraan ook Gerard Walschap medewerkte. Ik vermeld dit niet uit ijdelheid; men

kan zich allicht voorstellen welke belangrijke nieuwe stimulans deze eerste publicatie voor mij, letterlievende puber, inhield voor de toekomst.

Werkelijk diepgaande lectuurinvloeden heb ik pas later ondergaan, tussen mijn veertiende en achttiende jaar. Deze betroffen voornamelijk mijn stijl. Bij Streuvels deed ik iets op van de Vlaamse woordwellust, de verbale exuberantie die ook in mijn later prozawerk zichtbare sporen heeft nagelaten. Van Schendel leerde mij de muziek, het ritme van de melodische zin beluisteren en aanvoelen. Camus, Green en Böll – om slechts deze drie te noemen – waren voor mij geniale voorbeelden van beheerste schrijftechniek (en zijn dit nog steeds). De techniek van het kortverhaal ontdekte ik bij Tsjechov in een van haar meesterlijkste uitwerkingen. Bruce Marshall hield mij een spiegel voor; zijn sarcasme leidde tot de ontdekking van mijn eigen giftklier, tot de ‘eindringliche’ verwoording van een pijn die een corrupte, materialistische en oorlogszuchtige samenleving betreft en vooral tot de reactie daarop onder de vorm van een weemoedig cultuurpessimisme. J’en passe, et des meilleurs. Aan de invloed van de meesten onder hen heb ik me naderhand, naarmate de eigen persoonlijkheid zich ontwikkelde, tot op zekere hoogte kunnen onttrekken.

De jongste ontwikkeling in mijn werk reveleert, meen ik, een sterke sociale tendens. Aan deze nieuwe oriëntering is Marshall blijkbaar niet helemaal vreemd. Maar het zou evengoed een late doorwerking kunnen zijn van mijn bewondering van Zola, wiens werk zes of zeven jaar terug voor mij een enorme openbaring is geweest. Ik wens er nochtans uitdrukkelijk de aandacht op te vestigen, dat deze sociale boodschap volstrekt geen politieke inhoud impliceert. Wel een zuiver menselijke. Zij impliceert de opstand van het vrije geweten tegen een maatschappij die de verdrukking en vernietiging duldt van de zwakken, rechtvaardigen, onschuldigen, tegen een bestel dat zijn faillissement camoufleert met het lak van een hypocriete schijnbeschaving, d.i. zijn zware morele schuld tracht te verdoezelen door de bedrogen gemeenschap holle leuzen, utilitaristische beginselen en bedrieglijke ethische waarden op te dringen. In mijn jongste grote roman *Het dal van Hinnom* treedt deze idee, sterker wellicht dan in een van mijn vorige werken, op de voorgrond.

Ik ben me ervan bewust, dat ik al bij al weinig heb gezegd over de lectuur zelf. Maar deze raakt niet het diepere wezen van mijn schrijverschap. Ik lees tamelijk onregelmatig en eclectisch. Ondertussen ontken ik niet, dat de lectuur in sommige gevallen bevruchtend of verhelderend inwerkt op mijn geest en verbeelding. Maar deze invloed is zelden groter dan de invloed die bijvoorbeeld uitgaat van reisindrukken of de omgang en gesprekken met medemensen. Ik ben geneigd mijn zienswijze aldus samen te vatten: de primaire schrijfdrang is de generator, de bovengenoemde prikkelfactoren (lectuur, levenservaringen, background) zijn de transformatoren.

ⁱ *Boeffe* is een populair jongensboek uit 1903 van M.J. Brusse en *De Witte* is een jeugdwerk van Ernest Claes, gebaseerd op de kinder- en bengelstreken van een dorpsjongen uit Zichem, uitgegeven in 1920.

ⁱⁱ *'t Dorpsratteken*, Claessens, Wommelgem, 1939. De schilder van volkse taferelen en stadsgezichten Alfred Ost (1884-1945) maakte een pentekening voor de omslag. Na gebruik voor zijn boek heeft Leo De Belser de prent ingelijst en naderhand aan zijn zoon gegeven, die hem ophing in zijn schrijfkamer en tot zijn dood bewaarde.

